

Pensionshäftet

Detta måste du veta om din pension

Kommunal°

Du ska leva på din pension minst ett par decennier, när du blir gammal. Det är nu du kan påverka den.

Du har två pensioner – och du kan själv påverka båda

Din allmänna pension

Folkpension och ATP har ersatts med en allmän pension. Hela livsinkomsten ligger till grund för din pension. Även tid med små barn, värnplikt och studier ger pensionsrätt.

Du som är född år 1938-1953 får pensionen beräknad efter både det nya och gamla systemet. Du som är yngre får hela pensionen beräknad efter de nya reglerna. Pensionen kan tas ut från 61 års ålder. Du kan välja mellan hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels pension.

Du tjänar in till den allmänna pensionen om du har en beskattningsbar inkomst (tjänar mer än ca 18 200 kr/år).

Den allmänna pensionen består av två delar:

Inkomstpension.

Varje år betalas en pensionsavgift på 16 procent av din lön. Pengarna läggs ihop och tillsammans med räntan blir detta större delen av din pension.

Premiepension.

Du bestämmer själv hur denna del ska förvaltas fram till pensionen. Varje år betalas en avgift på högst 2,5 procent av din lön in till den eller de fonder som du har valt.

Din avtalspension

Facket har förhandlat fram en kompletterande pension, avtalspensionen, utöver den lagstiftade allmänna pensionen. Reglerna finns i fackets kollektivavtal med arbetsgivarna.

Avtalspensionen betalas genom att vi har avstått från en del av löneutrymmet under den yrkesverksamma tiden. Den är därför en form av uppskjuten lön.

Avtalspensionens storlek beror på hur mycket du har tjänat. Hur pensionen beräknas skiljer sig mellan de olika avtalen.

Enligt nästan alla avtal ska du själv välja hur hela eller delar av avtalspensionen ska förvaltas fram till dess du går i pension.

De regler som finns i några pensionsavtal om pensionsrätt för inkomster över ca 31 800 kr/mån (år 2009) behandlas inte i denna broschyr.

Garantipension

Så kallas den lägsta nivå på samhällets pension som alla är garanterade. Den kan betalas från 65 års ålder.

Läs mer

Studiehäftet "KAP-KL – din pension" finns att läsa på Kommunals hemsida för dig som jobbar i kommun, landsting eller Pacta-företag.

Du har två pensioner – och du kan själv påverka båda

Avtalspension – hur funkar det?

Den ”normala” pensionsåldern är 65 år. Enligt lag kan du gå i pension från 61 år. Observera att pensionen blir lägre ju tidigare du pensioneras.

”Förtidspension”

Om du skulle få sjuk- eller aktivitetsersättning (tidigare förtidspension) får du i allmänhet en kompletterande ersättning från avtalsförsäkringarna till den ersättning du får från Försäkringskassan.

För de flesta kallas ersättningen AGS-KL eller AGS, för en del ITP Sjukpension eller KTP Sjukpension.

Sjukersättningen och ersättningen från avtalsförsäkringarna upphör senast vid 65 års ålder.

Ditt pensionsavtal ger trygghet för familjen

Vad händer med pensionen om du skulle dö? De flesta avtalspensioner kan kompletteras med ett frivilligt efterlevandeskydd. Två av Kommunals avtal, KAP-KL och PA-KFS, innehåller dessutom efterlevandepension.

Innan du väljer ett frivilligt efterlevandeskydd (se nedan), bör du kontrollera dina andra försäkringar. Kanske täcker de redan upp det som behövs.

Efterlevandepension

Om du skulle avlida (och KAP-KL- eller PA-KFS avtalen gäller för dig) kan en kompletterande pension betalas till din familj. Förutsättningen är att du och din make/maka/sambo bott ihop stadigvarande minst fem år eller att ni har barn under tolv år. (Sambor måste ha, haft eller väntat barn tillsammans).

Pensionen till make/maka/sambo betalas ut under fem år och till barn så länge försäkringskassan betalar barnpension. Storleken beror på din tidigare inkomst.

Återbetalningsskydd

Återbetalningsskydd kan vara en komplettering för dig som har familj. När du dör betalas det belopp som du har sparat i avtalspensionen ut till dina efterlevande under en femårsperiod.

Återbetalningsskyddet kan ligga kvar även efter din pensionering – och även dessförinnan om du skulle byta jobb och avtalsområde.

Om du väljer återbetalningsskydd blir din pension lägre.

Innan du väljer återbetalningsskydd bör du se över hela ditt försäkringsskydd i händelse av dödsfall, inklusive avtals- och medlemsförsäkring.

Mer pengar till din pension

Under det senaste årtiondet har det kommit många nyheter i avtalspensionerna. För en del medlemmar gäller helt nya avtal och för andra är ändringarna inte så stora.

- För alla avtalsområden gäller att du som anställd bör fundera på om du själv ska välja förvaltare och försäkringsform. Du bör också kolla om ditt pensionsavtal innehåller det återbetalningsskydd som du och din familj behöver. Om du är ensamstående utan barn tjänar du kanske på att inte ha återbetalningsskydd – i ett par avtal ska du då avbeställa skyddet.
- KAP-KL gäller i kommuner, landsting och Pacta-företag. Kommunal har förhandlat fram att premien successivt ska höjas till 4,5 procent av lönen för alla som inte redan har det. De som framför allt tjänar på det är de som arbetar under BEA-, RiB- och PAN-avtalen.
- Avtalspension SAF-LO gäller för många privatanställda medlemmar. Här ska också premien successivt höjas till 4,5 procent. De avgifter som försäkringsbolagen får ta ut för att administrera pensionskapitalet har sänkts, vilket

också betyder högre pension för medlemmarna. Startåldern för att tjäna in pensionen är nu 25 år – om du tillhör dem som tidigare kunde starta vid 21 år kan du nu få ett uppehåll i inbetalningarna tills du fyller 25.

- KAP, som gäller för vissa personliga assistenter, har samma konstruktion som Avtalspension SAF-LO.
- Tre pensionsavtal har ändrats så att nyheterna gäller för lite yngre medlemmar medan de tidigare reglerna fortsätter att gälla för övriga. Dessa pensionsavtal är PA-KFS (i kommunala bolag), ITP (i privata bolag) och KTP (i kooperativa företag). Som du kan se på nästa uppslag är det olika födelseår som gäller för dessa nyheter. Men **observera**: Även äldre medlemmar kan under vissa förutsättningar omfattas av de nya avtalen – om du är osäker på vad som gäller för dig ska du kontakta din sektion.
De tre avtalen som gäller för lite äldre medlemmar innehåller också en sk förmånsbestämd pension, och därifrån kommer huvuddelen av avtalspensionen. De nya avtalen har ingen sådan del.

På Kommunals hemsida finns mer om pensionsvalen:

Pensionssystemen inom Kommunals olika avtalsområden

KAP-KL

Gäller för	Anställda i kommuner, landsting och vissa bolag. KAP-KL är den avtalspension som de flesta kommunalare omfattas av.
Kvalifikationskrav	Inga kvalifikationskrav. Pensionsrätt intjänas från första lönekronan.
Startålder för intjänande av pensionsrätt	21 år.
Det kan du påverka	4,5 procent för de flesta – från 2010 för alla.
Om du inte väljer	Avgiften placeras i en traditionell pensionsförsäkring med återbetalningsskydd i KPA. Du kan välja bort återbetalningsskyddet.
Pensionsvalet administreras av	Pensionsvalet PV AB, tel 020-650 111, Electum Pensionstjänst, tel 020-53 55 00 eller Selectum, tel 0771-390 170.

OBS! I Svenska kyrkan heter pensionsavtalet KAP-KL Svenska kyrkan. Hela avgiften förvaltas av Svenska Kyrkans Pensionskassa. Den anställde kan välja återbetalningsskydd som tillval.

PA-KFS PA-KFS 09 (född 1954 och senare) och Gamla PA-KFS (född 1953 och tidigare)

Gäller för	Anställda i vissa kommunala bolag.
Kvalifikationskrav	Inga.
Startålder för intjänande av pensionsrätt	PA-KFS 09: 25 år. Gamla PA-KFS: 28 år.
Det kan du påverka	PA-KFS 09: 4,5 procent. Gamla PA-KFS: 1,5 procent (resten är förmånsbestämd pension).
Om du inte väljer	PA-KFS 09: Avgiften placeras i en traditionell pensionsförsäkring i Alecta utan återbetalningsskydd. Gamla PA-KFS: i en traditionell pensionsförsäkring med återbetalningsskydd i KPA. Om du omfattades av PA-KFS före 1999 placeras pengarna i det försäkringsbolag som arbetsgivaren valt. Både nya och gamla PA-KFS innehåller efterlevande- och barnpension.
Pensionsvalet administreras av	Pensionsvalet PV AB, telefon 020-650 111.

ITP ITP 1 (född 1979 och senare) och ITP 2 (född 1978 och tidigare)

Gäller för	Vissa anställda inom bl a privat vård och omsorg.
Kvalifikationskrav	ITP 1: Inga. ITP 2: Fast- eller provanställd: inga. Övriga: minst 3 månaders anställning och 8 timmars arbetsvecka i genomsnitt.
Startålder för intjänande av pensionsrätt	ITP 1: 25 år. ITP 2: 28 år.
Det kan du påverka	ITP 1: 4,5 procent av lönen – minst hälften ska placeras i en traditionell pensionsförsäkring. ITP 2: Den avgiftsbestämda delen är ITP-K, 2 procent (resten förmånsbestämd pension).
Om du inte väljer	Avgiften placeras i en traditionell pensionsförsäkring i Alecta utan efterlevandeskydd. ITP 2 innehåller efterlevandepension.
Pensionsvalet administreras av	Collectum, tel 08-441 98 30.

Är du osäker på vilket avtal som gäller för dig? Ta kontakt med din sektion så får du besked.

Om du behöver ny valblankett:

www.pensionsvalet.se (för PA-KFS och för många som har KAP-KL),

www.electum.se och www.selectum.nu (för vissa som har KAP-KL), www.collectum.se (för ITP). Telefonnummer finns ovan.

Pensionssystemen inom Kommunals olika avtalsområden

KTP ITP 1 (född 1981 och senare) och KTP-K (född 1980 och tidigare)

Gäller för	Anställda i privat vård och omsorg inom KFOs avtalsområde – dock ej personliga assistenter.
Kvalifikationskrav	Måste vara anställd för minst 3 månader med en genomsnittlig arbetstid på minst 8 tim/vecka.
Startålder för intjänande av pensionsrätt	<u>ITP 1</u> : 25 år. <u>KTP-K</u> : 28 år.
Det kan du påverka	<u>ITP 1</u> : minst 4,5 procent av lönen – minst hälften ska placeras i en traditionell pensionsförsäkring. <u>KTP-K</u> : 2,1-2,25 procent av lönen. (Resten är förmånsbestämd pension).
Om du inte väljer	<u>ITP 1</u> placeras i en traditionell pensionsförsäkring i Alecta utan efterlevandeskydd. <u>KTPK</u> -delen placeras i en traditionell pensionsförsäkring utan efterlevnadsskydd i KP Pension och Försäkring.
Pensionsvalet administreras av	ITP 1: Collectum, tel 020-40 85 00. KTP-K: KP Pension och Försäkring, telefon 020-485 485.

AVTALSPENSION SAF-LO

Gäller för	Vissa privatanställda bl a inom vård och omsorg, städföretag och trafikföretag samt privatanställda skorstensfejare.
Kvalifikationskrav	Inga kvalifikationskrav. Pensionsrätt intjänas från första lönekronan.
Startålder för intjänande av pensionsrätt	25 år – före år 2008: 21 år.
Det kan du påverka	Hela pensionsavgiften på 4 procent – höjs till 4,5 procent 2012.
Om du inte väljer	Hela pensionsavgiften placeras i en traditionell pensionsförsäkring utan efterlevnadsskydd i AMF Pension.
Pensionsvalet administreras av	FORA Försäkringscentral, telefon 08-787 40 00.

KAP

Gäller för	Personliga assistenter inom KFOs avtalsområde.
Kvalifikationskrav	Inga kvalifikationskrav. Pensionsrätt intjänas från första lönekronan.
Startålder för intjänande av pensionsrätt	25 år – före år 2008: 21 år.
Det kan du påverka	Hela pensionsavgiften på 4 procent – höjs till 4,5 procent 2012.
Om du inte väljer	Hela pensionsavgiften placeras i en traditionell pensionsförsäkring utan efterlevnadsskydd i KP Pension och Försäkring. OBS s k familjeskydd finns redan i pensionens grundutformning.
Pensionsvalet administreras av	KP Pension och Försäkring, telefon 020-485 485.

Är du osäker på vilket avtal som gäller för dig? Ta kontakt med din sektion så får du besked.

Om du behöver ny valblankett:

www.fora.se (för Avtalspension SAF-LO), www.kp-pension.se (för "gamla" KTP och KAP).

Telefonnummer finns ovan.

Pensionssystemet inom Kommunals olika avtalsområden

Detta får du välja på pensionsblanketten

Premiepension

- Vilka fonder (högst fem olika)

Avtalspension

- Fondförsäkring eller traditionell pensionsförsäkring
- Vilken förvaltare
- Efterlevandeskydd som tillval

Premiepensionen är en fondförsäkring med staten som "försäkringsbolag". Du ska välja vilka fonder som du vill placera pengarna i.

I avtalspensionen har du fler alternativ. Du kan välja mellan olika försäkringsgivare och mellan fondförsäkring eller traditionell försäkring.

Vad är det för skillnad på pensionsförsäkringarna?

Traditionell pensionsförsäkring

Namnet antyder att detta är den äldsta formen av pensionsförsäkring. En traditionell pensionsförsäkring fungerar så här:

- 1) Arbetsgivaren betalar in din pensionspremie.
- 2) Försäkringsbolaget placerar pengarna i en blandning av aktier, obligationer, fastigheter och lån som bolaget bedömer ska ge den bästa avkastningen. Du kan inte själv påverka placeringarna.
- 3) Du är garanterad en avkastning (ränta) som varierar över tiden. Den verkliga avkastningen brukar dock bli högre. En del av överskottet delas ut till dig och de andra försäkringstagarna i form av återbäring.
- 4) Du får ett årligt värdebesked på pensionen från försäkringsbolaget

Fondförsäkring

Fondförsäkring har funnits i Sverige sedan början av 1990-talet. Den fungerar så här:

- 1) Arbetsgivaren betalar in din pensionspremie.
- 2) Du bestämmer vilken eller vilka fonder som dina pengar ska placeras i. Under spartiden kan du flytta dina pengar mellan olika fonder, dvs omdefiniera ditt sparande.
- 3) Försäkringsbolaget garanterar ingenting. Du tar själv hela ansvaret för dina placeringar. Du har chans till bra tillväxt, men du måste själv hålla koll på hur dina placeringar utvecklas och vara beredd att kanske byta fond/-er emellanåt.
- 4) Du får ett årligt värdebesked på pensionen från försäkringsbolaget (för premiepensionen kommer värdebeskedet från Premiepensionsmyndigheten).

Risker och möjligheter i fondförsäkring

Den som sparar långsiktigt, har i regel bättre möjligheter till god avkastning om man placerar i aktier än i obligationer. Risken, på kort sikt, är dock högre än för räntefonder. Det beror på att aktievärdena kan svänga kraftigt. Även aktiefonderna skiljer sig åt. Ju "bredare" placeringsinriktning en fond har, desto lägre är risken.

För den som har en kort tid kvar till pensioneringen kan det vara en god idé att ha en större andel räntebärande papper än aktier.

För avtalspensionen kan en traditionell pensionsförsäkring vara ett intressant alternativ för den som inte har så lång tid kvar till pensionen.

Förstagångsväljare i avtalspensionen?

Om du är förstagångsväljare, får du en valblankett och informationsmaterial hemskickade automatiskt.

Vill du ändra ett redan gjort val?

Vill du ändra ett tidigare pensionsval? Byta förvaltare eller pensionsform? Lägga till eller ta bort ett efterlevandeskydd?

I så fall måste du själv beställa en omvalsblankett från valadministratören – telefonnummer står på sid 4-5 – eller gå in på valadministratörens hemsida.

Pensionssystemet inom Kommunals olika avtalsområden

Vad som är rätt för dig, kan bara du avgöra. Här följer en liten presentation av de vanligaste fondtyperna:

Grundtyperna är aktiefond respektive räntefond. En aktiefond har enbart aktier och en räntefond har obligationer och liknande räntebä-

rande värdepapper. När en fond presenteras som en blandfond, betyder det i regel att den innehåller både aktier och obligationer.

Aktiefonder är de vanligaste. Här är några vanliga benämningar:

Landsfonder	En landsfond placerar i aktier i ett visst land. Exempel: Folksam-LO Sverige.
Regionala fonder	Regionala fonder placerar i aktier i en viss region, t ex en Europafond.
Globalfonder	Placerar i aktier på hela världens börser.
Branschfonder	Placerar i aktier i en viss bransch, t ex IT, läkemedel, skogsindustri .
Indexfonder	Syftet med en indexfond är att "skugga" utvecklingen på en viss börs eller grupp av börser. Exempel: en Sverigefond som är en indexfond ser till att placeringarna sker i samma (sorts) bolag och med samma proportioner som t ex Stockholmsbörsen. Avkastningen i en indexfond är tänkt att följa den genomsnittliga utvecklingen.
Generationsfonder	Spararens ålder styr. Yngre sparare får en större andel aktier än äldre sparare, som har en större andel räntebärande papper. Hos vissa förvaltare måste man själv säga till om man vill byta från en generationsfond till nästa allteftersom man blir äldre. Andra generationsfonder, t ex KPAs Smart Pension, flyttar över placeringarna successivt (i Smart Pensions fall under 5 år vid två tillfällen) från mer aktier till mer obligationer när spararen passerar vissa åldersintervall.
Etiska fonder	Fonder där placeringarna styrs av etiska regler. Exempel: KPAs fonder, som inte placerar i krigsmaterielindustri, alkohol, tobak osv.

Se upp för höga förvaltningsavgifter!

Titta extra noga på förvaltarens avgifter innan du bestämmer dig för vilka fonder du ska ta.

Det är inte gratis att pensionsspara. Alla förvaltare tar ut avgifter för att administrera ditt sparande. Kommunal och de andra LO-förbunden började 1998 agera för lägre avgifter. Sedan dess har prisskillnaderna mellan förvaltarna minskat och många har sänkt sina förvaltningsavgifter – men det kan fortfarande skilja mycket mellan lägsta och högsta avgift.

Vad spelar det för roll? tänker du kanske. Nej, kanske inte på ett eller ett par års sikt. Men pensionssparande är långsiktigt. Är du ung i dag, kan det handla om spartider på 30–40 år eller mer. Då är effekten av bara en tiondels procent (0,1%) mycket viktig för vad du får i pension eller förlorar i avgifter till förvaltaren.

Vem tar överskottet – du eller aktieägarna?

Alla försäkringsbolag är inte lika. Fondförsäkring drivs enligt lag i aktiebolagsform och det betyder att det finns aktieägare som vill vara med och dela på överskottet. Försäkringsbolag som sysslar med traditionell pensionsförsäkring har hittills drivits utan vinstintresse, men det kommer att förändras.

Framtidsfrågan för dig som pensionssparare blir alltså i båda fallen: Vem ska ha rätt till överskottet? Du och de andra pensionsspararna eller aktieägarna?

För Kommunal, liksom för övriga LO-förbund, är svaret givet: Så mycket som möjligt ska gå till din pension. Dessutom anser vi att det är viktigt att du genom din fackliga organisation har insyn i och inflytande över hur försäkringsbolagen sköts. Det gäller administrationskostnader, vilka aktier som fonderna placerar i osv.

Kommunal samarbetar i pensionsvalet aktivt med Folksam-LO Pension och KPA.

Mer om premiepensionen:

www.ppm.nu, www.minpension.se och www.forsakringskassan.se

Ta chansen att påverka din pension!

Du kan själv påverka hur dina pensionspengar ska skötas fram till din pensionering. I den här broschyren får du en orientering om de pensioner som gäller för dig som är medlem i Kommunal.

Allmän pension.

Alla som bor i Sverige har rätt till den statliga allmänna pensionen. En del av denna kallas premiepension. Den får du själv placera i olika fonder.

Avtalspension.

Den allmänna pensionen kompletteras av en avtalspension som ingår i fackets kollektivavtal. Du får välja pensionsform och förvaltare för hela eller för en del av den. Du kan också välja efterlevnadsskydd som tillval.

Hur mycket pengar rör det sig om?

Varje år tjänar du ihop tusentals kronor till din pension. Om du jobbar i kommun, landsting eller kyrkan kan det röra sig om 8 000-10 000 kr för avtalspensionen (KAP-KL-avtalet). Då har vi antagit att du tjänar 17 000-18 000 kr i månaden.

Med samma inkomst tjänar du ihop ca 5 000 kr per år till din premiepension, om du är född efter

1953. Är du född 1938-1953 blir det mindre.

Exakt hur mycket du tjänar ihop får du besked om per post varje år, både för avtalspensionen och för premiepensionen.

Din avtalspension kommer så småningom att växa till mellan en halv och en miljon kronor, räknat på normala inkomster.

Kommunal.

www.kommunal.se